

Mezitímní a částečné rozhodnutí ve světle judikatury a evropské komparace

Velmi zdařilý počin naší civilněprávní procesualistiky

Dita Frintová, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 320 s. ISBN 978-80-7676-518-4

Jakkoli jsou mezitímní a částečná rozhodnutí právními instituty, které mají nejen svou legislativní, ale i praktickou historii, takže zkušenosti s nimi jsou jistě nezanedbatelné, patrně málokoho by napadlo se jimi zabývat na poli právní nauky. Jde o téma ve škále otázek civilního práva procesního minuciózní, které se *stricto sensu* opírá více méně jen o jednu zákonnou větu (obsaženou v § 152 odst. 2 o. s. ř.), jež soudu umožňuje rozhodnout rozsudkem nejdříve jen o části projednávané věci (tedy částečným rozsudkem) nebo jen o jejím základu (tzn. rozsudkem mezitímním). Přitom tento postup je zákonem připuštěn v podstatě pouze jako výjimka z pravidla (obsaženého v tomtéž ustanovení), podle kterého má být rozsudkem rozhodnuto zásadně o celé projednávané věci. To jsou základy, na nichž nelze – alespoň při pozitivistickém přístupu, který zjevně ovládl naprostou většinu naší aktuální literární produkce označované hrdě (leč zhusta neoprávněně) jako výsledky právní vědy – cokoli smysluplného stavět. Pokud se tedy Dita Frintová na těchto základech přece jen stavět rozhodla, vystavila se nemalému riziku, totiž riziku, že neuspěje.

Netoliko skutečnost, že nakladatelství Wolters Kluwer autorčinu monografii „Mezitímní a částečné rozhodnutí ve světle judikatury a evropské komparace“ na sklonku minulého roku vydalo, ale především sám obsah této monografie je přesvědčivým důkazem toho, že autorka naopak uspěla, a to v nadobyčejné míře. Důvod spočívá jak v tom, že právě z hranic onoho přízemního pozitivistického přístupu vykročila, tak v tom, že osvědčila pozoruhodnou autorskou invenci, s níž se v právní vědě v poslední době nesetkáváme příliš často. To obě ústí především v komplexním uchopení zpracovávané látky, která v naší právní literatuře své ucelené zpracování (konec konců z vysvětlených příčin) postrádala.

Naznačená komplexnost práce začíná u poměrně rozsáhlého historickoprávního exposé, které ve zkoumané otázce zahrnuje jak období starověku a středověku, pokračující Josefinským soudním řádem (a postihující exkursem i oblast kanonického práva), tak analýzu legislativního řešení v civilním soudním řádu soudním z roku 1895, jakož i v občanském soudním řádu z roku 1950. Nejde přitom o to, čeho býváme často svědky v podobě pouhé „kulisy“, která má přispět k dosažení patřičného množství stran či přesvědčit čtenáře o vzdělanosti autora, nýbrž o funkční pojednání, které úspěšně cílí k naplnění známého motta historiků (ať již těch právních, anebo i jiných), „staré-li poznáš, pro nové síliš“.

Jádro monografie leží přirozeně především v analýze aktuální právní úpravy. Zde se přitom správně pamatuje na dva aspekty těsně související se zkoumanou materií. Jde jednak o souvislost s rozsudkem pro uznání a jednak o identifikaci a rozbor případů, kdy částečný, respektive mezitímní rozsudek vydat není možné. Avšak nejen aktuální stav je předmětem zájmu autorky. Ta neopomíjí ani perspektivy legislativního vývoje konkrétně tím, že podrobuje analýze věcný záměr nového civilního řádu soudního, a to se zvláštním zřetelem ke „staronovému“ institutu mezitímního určení.

Zcela specifický charakter má kapitola, v níž se pozornost zaměřuje na zkoumaná rozhodnutí, jak jsou na „evropské úrovni“ podchycena v nedávno přijatých Vzorových evropských pravidlech civilního procesu. Třeba-

že tato pravidla nesměřují k vytvoření podrobné právní úpravy, je nepochybně správné se jimi i v daných souvislostech zabývat. Lze v nich totiž vidět odraz aktuálních trendů vývoje civilního procesu v klíčových evropských právních řádech a současně též jakýsi minimální standard, který by měl být v každém moderním evropském právním řádu respektován.

Konečně jakési druhé jádro práce je možné spatřovat v její rozsáhlé kapitole zasvěcené v rámci zkoumaného tématu komparatistickým pojednáním. Ta jsou věnována nejdříve relativně nedávno přijaté slovenské právní úpravě (zákon č. 160/2015 Z. z.), po jejímž rozboru následují pojednání orientovaná především na právo rakouské a na zevrubný rozbor specifik vyplývajících z právní úpravy SRN. Spíše komplementární, nicméně nepochybně užitečná jsou též pojednání o polské právní úpravě a o právních úpravách Lichtenštejnského knížectví a Švýcarské konfederace. Zvláštní ocenění v rámci komparatistických studií zasluhuje, že práce neulpívá jen na zákonných textech, ale mnohdy podchycuje ve značné míře i výsledky judikatury, takže poskytuje zasvěcený pohled na to, jak v jednotlivých zemích posuzované právní instituty skutečně též působí. S tím ovšem souvisí významný poznatek, který je třeba mít při další práci s výsledky mono-

grafie na paměti a který spočívá v tom, že i když se pro mezitímní a částečná rozhodnutí používá v posuzovaných právních úpravách koneckonců shodná terminologie, denotáty jednoho i druhého z obou pojmů v jednotlivých zemích totožné nejsou, ba někdy se i velmi výrazně liší.

Jestliže si autorka v úvodu své práce vytyčila jako hlavní hypotézu způsobilost mezitímních a částečných rozsudků přispívat k hlavnímu cíli civilního procesu, respektive k jeho k efektivnímu průběhu, podařilo se jí tuto hypotézu bezpochyby potvrdit. V obou případech jde nesporně o právní instituty potřebné, u nichž zjevně platí autorčina myšlenka, že si zasluhují, aby se jich užívalo v širší míře. Avšak nejen to. Autorce se současně podařilo – a to je z hlediska těchto řádků určující – přesvědčivě potvrdit i potřebnost práce samotné. Jde nejen o práci na vysoké teoretické úrovni, ale též o práci, která je přínosná v celé řadě ohledů pro samotnou právní praxi, a to nejen pro tu aplikační, ale především i pro praxi legislativní. Lze si tedy jenom přát, aby se naše civilistika dočkala více takových prací, respektive aby se o co nejvíce takových prací napříště obohacovala.

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni